

İNSAN HAKLARI DERNEĞİ

IRKÇILIK VE AYRIMCILIĞA KARŞI KOMİSYON

AYLIK BÜLTEN

Aralık 2024

Komisyonumuz aylık bültenlerimizle, bir önceki ayda medyada öne çıkan ırkçılık ve ayrımcılık örneklerini basın ve kamuoyu ile paylaşmayı, bu şekilde ırkçılık ve ayrımcılık konusunda bir farkındalık yaratmayı ve duyarlılığı artırmayı amaçlıyor.

Bizler, ırkçılığın sadece bir ideoloji değil, aynı zamanda toplumsal, ekonomik, siyasi, kültürel ve psikolojik alanların bütününe yansıyan bir toplumsal rejim olduğunu düşünüyoruz. Yaşadığımız coğrafyada Türk ve Sünni üstünlükçü pratikler her gün ortaya çıkıyor ve diğer etnik, dinsel grupları aşağılayan ırkçı söylemler her gün dolaşıma sokuluyor. Bu ırkçı pratikler ve söylemler sadece gündelik yaşamda değil kurumsal alanda da sürekli olarak ortaya çıkıyor. Kurumsal ırkçılık özellikle polis uygulamalarında, polis zulmünde, yargı alanında, mahkemelerde, genel olarak ceza sisteminde, ceza evlerinde, askeri alanda ve gündelik yaşamda yoğun olarak devam ediyor.

Hazırladığımız bu aylık bülten medyaya yansıyan bazı olayları kapsamakta. Bültenin yaşanan bütün olayları kapsama iddiası bulunmuyor. Bültenimizi, ırkçı pratikler ve söylemlerin burada yer alan haberlerden çok daha fazlası olduğunun farkındalığı ile hazırladığımızı giriş kısmında belirtmemiz gerektiğini düşünüyoruz.

3 Aralık

Adıyaman'da Kürtçe müzik dinleyen gençler gözaltına alındı

Adıyaman'da Kürtçe müzik dinleyen 3 kişi, bekçiler tarafından gözaltına alındı. Adıyaman'ın merkez Altınşehir Mahallesi'ndeki Gökkuşluğu Caddesi üzerinde 2 Aralık gecesi Kürtçe müzik dinleyen 3 genç, bekçiler tarafından gözaltına alındı. TEM Şube'ye götürülen Serhat Cebe, Erhan Cebe ve Hanifi Boztemir'in dinlediği "Emin Apocî" adlı şarkı suç sayıldı. Emniyet ifadelerinde Kürtçe şarkı dinlemenin suç olmadığını belirten gençler, şarkının sözlerinin suç teşkil etmediğini söyledi. İfade işlemlerinin ardından adliyeye sevk edilen gençlerin, savcılık tarafından ifadelerinin alınması bekleniyor.

<https://umutgazetesi44.org/arsivler/126254>

7 Aralık

Deniz Undav'ın forması "yasaklı malzeme" sayıldı

Diyarbakır'da bir vatandaş, hayranı olduğu Deniz Undav'ın formasını Almanya'da oturan bir yakınından istedi. Deniz Undav "Kürdüm" diyerek Türk Milli Takımı'nda oynamayı reddetmiş ve Alman Milli Takımı'nı seçmişti. Deniz Undav'ın formasının gelmemesi üzerine formayı bekleyen kişi Diyarbakır'da PTT şubesine gitti. PTT görevlileri, gümrükte kontrol edildiğini ve gümrük görevlileri tarafından "Yasaklı Malzeme" olarak gönderen kişiye iade edileceğini belirtti.

<https://x.com/360Gazete/status/1865009314152275999>

Roman mahpus Erhan Bayır'a hapisnede işkence

Bandırma 1 No'lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda tutuklu bulunan Roman mahpus Erhan Bayır'ın fiziki işkenceye maruz kaldığı ve ağır hak ihlalleri yaşadığı, Romani Godi (Roman Hafıza Çalışmaları Derneği) ile İnsan Hakları Derneği (İHD) tarafından düzenlenen basın açıklamasında kamuoyuna duyuruldu. İHD İstanbul Şubesi'nde yapılan açıklamada, Roman Hafıza Çalışmaları Derneği avukatı Zozan Vargün, Bayır'ın hapisanesi yaşadığı sorunlara dikkat çekti. Vargün, 5 Aralık 2024 tarihinde Romani Godi, İHD ve Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİSST) tarafından gerçekleştirilen hapisane ziyaretinde, Bayır'ın yüzünde, boynunda ve kafa bölgesinde dikiş izleri olduğu, sol kolunun sargılı olduğu ve ağır bir saldırıya maruz kaldığının tespit edildiğini belirtti. Bayır'ın beyanlarına yer veren Vargün, "Epilepsi hastası olan Erhan Bayır, sürekli baskıya ve tehditlere maruz kaldığını, ilaçlarının diğer mahpuslar tarafından zorla alındığını ve bu durumun şiddete dönüştüğünü ifade etti. Şiddet olaylarına ilişkin şikayetlerinin alınmadığını, tutanak tutulmadığını ve etkin bir disiplin ya da adli soruşturma başlatılmadığını belirtti" dedi.

<https://ozgurgelecek52.net/roman-mahpus-erhan-bayira-hapishanede-iskence/>

9 Aralık

Sollama yüzünden gençlere ağır işkence

Hakkari'de F.Ö.'nün kullandığı taksi polis aracını solladığı gerekçesi ile durduruldu. Depin Polis Kontrol noktasında durdurulan şoför ve araçtaki Azat Kaya, Şevket Kaya ve Hamdullah Kaya polislerce alıkonuldu. Polisler hakaret ederek ve fiziksel şiddet uygulayarak gençleri araçtan indirdi. Resmi gözaltı işlemi yapılmadan bırakılan gençler hastaneye giderek darp raporu aldı. Daha sonra gençlerin Hakkari İl Jandarma Karakolu tarafından konuya dair ifadeleri alındı. Mezopotamya Ajansı'na konuşan gençler, olay günü yaşananları, uğradıkları fiziksel şiddeti ve cinsel işkence tehdidini anlattı.

9 Aralık'ta sivil bir aracın yolu ortalamış şekilde seyir halinde olduğunu söyleyen Hamdullah Kaya, bahsi geçen aracın yol vermemesi üzerine aracı sollayıp geçtiklerini belirtti. Kaya, Depin Polis Kontrol noktasını geçtikten sonra sivil giyimli kişilerce önlerinin kesildiğini ve kimliklerini istediklerini, arama kararı olmamasına rağmen bindikleri araçta arama yaptıklarını ifade etti. Aracın aranmasına itiraz ettiklerini belirten Kaya, polislin "Siz kimsiniz ki bizden karar istiyorsunuz, istediğimizi yaparız" dediğini aktardı. Üst araması ve araçta arama yapan polislerin sürekli cinsiyetçi küfürler ettiğini ve fiziksel işkence yaptığını anlatan Kaya, daha sonra Depin Kontrol Noktasına bulunan bir kulübeye alındıklarını ve orada hakaret, işkence ve tehditlerin devam ettiğini belirtti.

Çırılçıplak soyulduklarını ve bu esnada psikolojik işkenceye maruz kaldıklarını söyleyen Kaya, ince aramayı reddettiklerini ve bunun üzerine polisin copla tecavüz etme tehdidinde bulunduğunu anlattı. Gördüğü fiziksel işkence nedeniyle bir kardeşinin burnunun kırıldığını, diğerinin de boğazı sıkılarak darp edildiğini ifade eden Kaya, "Nefes alamadığımı söylememe rağmen, 'senin gebermeni bekliyoruz' dediler" diye belirtti.

<https://www.etha54.com/haberdetay/polis-alikoydugu-gencleri-cinsel-iskence-ile-tehdit-etti-199154>

13 Aralık

Konserde Seyit Rıza posterini açtığı için hakkında soruşturma başlatılan Pınar Aydınlar, gözaltına alındı

İstanbul Büyükşehir Belediyesi (İBB) tarafından Yenikapı Etkinlik Alanı'nda düzenlenen "Tunceli Kültür Buluşmaları" programında Seyit Rıza posterini açması sonrası hakkında soruşturma başlatılan sanatçı Pınar Aydınlar, gözaltına alındı.

İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı, Yenikapı Etkinlik Alanı'nda düzenlenen "Tunceli Kültür Buluşmaları" programında konser veren halk müziği sanatçısı Pınar Aydınlar'ın Seyit Rıza'nın posterini açıp, övücü ifadeler kullanması üzerine, Aydınlar hakkında "suçu ve suçluyu övme" suçlamasıyla resen soruşturma başlattı. Pınar Aydınlar, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımında, "Gözaltına alındım" dedi.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, hakkında soruşturma başlatılan sanatçı Pınar Aydınlar'ın sahneye çıktığı "Tunceli Kültür Buluşmaları"yla ilgili açıklama yaptı. Açıklamada, "Pınar Aydınlar, Tunceli derneklerimizin talebi doğrultusunda ve o sorumlulukta sahneye çıkmıştır. Ancak sahnede söyledikleri ve içinde bulunduğu fiili eylemler, ilgili kişinin kendisine ait olup, tarafımızca kesinlikle tasvip edilmemektedir. Bu sahne, Türkiye'deki şehirlerimizin gelenek, görenek, kültürlerini yansıtmaları için kurulmuş bir sahnedir. Asıl amacı ve kapsamı dışında bu sahnede herhangi bir siyasi söylemde bulunulması kabul edilemez bir durumdur."

<https://t24.com.tr/haber/konserde-seyit-riza-posterini-acan-pinar-aydinlar-hakkinda-sorusturma-baslatildi,1202750>

18 Aralık

Yeni Yaşam gazetesine erişim engeli

Dicle Fırat Gazeteciler derneğinin haberine göre Yeni Yaşam Gazetesi'nin web sitesi Diyarbakır 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişime engellendi. Gazeteden yapılan açıklamayla, yayına <http://yeniyasamgazetesi7.com> adresinden devam edeceklerini duyuruldu.

Ancak gazetenin verdiği yeni adrese de girilemiyor.

<https://x.com/DFGDerneği/status/1869368607408619875>

19 Aralık

NUJİNHA'nın hesaplarına erişim engeli

NUJİNHA'nın X platformundaki @kurmanci_jinha adlı adlı Kürtçe, @jinha_nu adlı adlı Türkçe ve @nujinha_english adlı İngilizce hesaplarına erişim engeli getirildi.

Kocaeli 1. Sulh Ceza Hakimliği'nin dün verdiği karar sonucu hesaplar erişime kapatılırken, mahkemenin verdiği kararın iletildiği mailde ise hangi haberden kaynaklı erişim engeli getirildiğine dair bilgiye yer verilmedi.

<https://x.com/DFGDernegi/status/1869673812356202732>

20 Aralık

Van'dan PTT ile gönderilen Kürt yöresel giysiler sakıncalı bulundu

Van'dan Avusturya'ya gönderilen ve içinde yöresel Kürt elbiseleri bulunan kargo elbiselerin şekli ve rengi gerekçe gösterilerek, alıcıya teslim edilmedi. Van'dan bir yurttaşın 30 Ekim 2024'te Avusturya'da yaşayan ağabeyi için gönderdiği kıyafetler "sakıncalı içerik" denilerek teslim edilmedi. DEM Parti Van Milletvekili Gülcan Kaçmaz Sayyigit, konuyu meclis gündemine taşıdı. Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu tarafından cevaplandırılması istenen önergede, "Gönderi sahibi Akif Çoşkun adlı yurttaş, Van'da eşyaların kontrol edilerek kutuya konulduğunu ve işlemlerin sorunsuz tamamlandığını aktarmıştır. Her ne kadar PTT yetkilileri, varış gümrüğü tarafından reddedildiğini belirtse de Avusturya'daki makamlar böyle bir kargonun kendilerine ulaşmadığını belirtmişlerdir. Gönderide düğün amacıyla gönderilen kıyafetler olduğu ifade edilirken kıyafetlerin akıbetinin belirsiz olduğu da söylenmektedir. Bu sebeple düğünlerde giyilen 'Kiras-fistan' ve 'şal û şepik' ile takılan 'cemedan' Kürtlerin ulusal kıyafetlerinin birkaçı olmasına rağmen 'sakıncalı' görülmesi, tahammülsüzlük olarak değerlendirilmektedir" denildi.

<https://www.serhatnews.com/vandan-gonderilen-ptt-ile-gonderilen-kurt-yoresel-giysiler-sakincali-bulundu/>

22 Aralık

Kürtçe ve Kürtlere dair yayınlar yasaklanıyor: 3 haftada 120 yayına yasak

Türkiye'de 3 hafta içerisinde Kürtçe ya da Kürtlerle ilgili olan 120 kitap, dergi ve gazete nüshasına yasak geldi. Yasaklanan gazete, kitap ve dergilerin çoğu Kürt yayınevlerince çıkarılıyor. Yasaklananlar arasında Mele Mustafa Barzani ile ilgili kitaplar ve sosyolog İsmail Beşikci'nin kitapları bulunuyor.

Kürt Yayıncılar Birliği (YEWKURD), Kürtler açısından en zorlu yılları kapsayan 90'lı yıllarda bile bu kadar kitabın yasaklanmadığını belirtti. YEWKURD yöneticisi Jihat Rojhilat, kitapların yasaklanmasına ilişkin Rûdaw mikrofonuna şunları söyledi: "Türkiye'deki kanunlara göre hareket etseler dahi yasaklanamazlar. Basın kanununun 25. maddesi buna izin vermiyor. 141 Sayılı Kanun'un 3. maddesinde de kitap veya derginin delil olmadan yasaklanamayacağı belirtiliyor."

Avesta Yayınevi Sorumlusu Songül Keskin, konuya ilişkin şunları dile getirdi: "Kürt mitolojisiyle ilgili bir kitap var ama içinde Kürtlerin adı bile geçmiyor. Yasaklanan da ilk baskı değil, üçüncü baskıydı. Evlere baskın yapılıyor. Kitapları evlerde görüyorlar. Ardından da yasak getiriliyor."

<https://www.rudaw.net/turkish/culture/22122024>

28 Aralık

Van'da askeri araçtan ateş açıldı: 1 yurttaş yaşamını yitirdi

Van'ın Serav/Mehmûdî (Saray) ilçesine bağlı Avzêrk Mahallesi'nde yaşayan Seyithan Durdu adlı 40 yaşındaki yurttaş, açılan ateş sonucu hayatını kaybetti. Alınan bilgilere göre; sabah 04.00 sıralarında Rêya Laz'a bölgesine doğru at sırtında giden Durdu'ya, Axûrk mahallesi yolunda askeri araçtan ateş açıldığı iddia edilirken, görgü tanıkları; Durdu'ya askeri araçtan ateş açıldığı sırada attan düştüğü ve ağır yaralandığını söyledi. Ağır yaralanan Durdu'nun uzun süre yaralı olarak olay yerinde kaldığı belirtilirken, Durdu'nun yurttaşların yardımıyla Özalp Devlet Hastanesi'ne kaldırıldığı aktarıldı. Durdu'nun hastaneye yetiştirilmeden iç kanamadan dolayı hayatını kaybettiği bilgisine de ulaşıldı. Hastane morguna kaldırılan cenaze ardından otopsi için Van'a getirildi.

<http://mezopotamyaaajansi41.com/tum-haberler/content/view/262758>

30 Aralık

TGF'de ırkçı paylaşım nedeniyle üst düzeyde istifalar

Güneydoğu Gazeteciler Cemiyeti (GGC) Başkanı Felat Bozarlan, GGC üyesi Esat Aydın ve Volkan Eser, TGF'deki tüm görevlerinden istifa ettiklerini açıkladılar. İstifaların nedeninin, TGF Yüksek İstişare Kurulu WhatsApp grubunda Kürtleri hedef alan bir yazının paylaşılması ve federasyon yönetiminin bu duruma karşı sessiz kalması olduğu belirtildi.

Olay, 27 Aralık 2024 günü TGF Yüksek İstişare Kurulu WhatsApp grubunda bir üye tarafından yapılan paylaşım ile başladı. Söz konusu paylaşımında Atatürk'ten yapılan bir alıntının ardından şu ifadeler yer verilmişti: "Görüldüğü üzere Atatürk ve Cumhuriyet'te Kürtçülerin işine yarayacak bir malzeme yoktur. Kürtçü tezlerin tam aksine olarak Kürtlerin daha ilk andan itibaren Cumhuriyet'e karşı büyük bir ihanete giriştiklerini gösteriyor. Kürtler Türklerle birlikte Kurtuluş Savaşı vermek yerine, İngilizler başta olmak üzere işgal kuvvetlerinin desteğini alarak ayaklanmış ve bağımsız bir Kürt devleti kurmak için Kuvayı Milliye hareketine karşı mücadele ederek pek çok bölgede ayaklanma çıkarmışlardır." Yazının saatlerce grupta yayında kalmasına rağmen, TGF Genel Başkanı ve diğer yöneticiler yazının kaldırılmasını sağlamadı ya da paylaşımı yapan kişi hakkında herhangi bir işlem başlatmadı.

Paylaşımın Kürtlere yönelik ırkçı, ötekileştirici ve nefret dolu ifadeler içerdiğini belirten GGC Başkanı Felat Bozarlan'ın girişimleriyle yazının kaldırılması talep edildi; ancak TGF Genel Başkanı, yazının ırkçı olmadığını savundu ve Bozarlan'ı "konuyu başka yerlere taşımakla" suçladı. Bu gelişmeler üzerine Bozarlan, GGC üyesi Esat Aydın ve Volkan Eser, TGF'deki görevlerinden istifa etme kararı aldı.

<https://www.malabadigazetesi.com/tgfde-irkci-paylasim-sonrasi-istifa-depremi-9051-haberi?s=08>

Sosyal medyada 'Alevilere katliam' çağırısı

Sosyal medya üzerinden Alevilere yönelik katliam ve saldırı açıklamaları üzerine Pir Sultan Abdal Kültür Derneği yazılı açıklama yayımladı. Dernekten yapılan açıklamada "Siyasal Alevi" söylemi üzerinden Alevilere düşük sosyal medyada yapılan saldırı, katliam çağrılarına karşı tüm kamuoyunu ses vermeye çağırıyoruz" denildi.

Pir Sultan Abdal Kültür Derneği'nden yapılan yazılı açıklamada şunlar kaydedildi: "Suriye'de yıllardır kafa kesen, her türlü caniliği işleyen HTŞ ve cihatçıların iktidara gelmesine sevinenlerin, Suriye'deki Alevi katliamına karşı ses çıkaranlara karşı ortaya attığı 'Siyasal Alevi' söylemi üzerinden Alevilere dönük sosyal medyada yapılan saldırı, katliam çağrılarına karşı tüm kamuoyunu ses vermeye çağırıyoruz. Gerçeği ters yüz eden bir kavram ile karşı karşıyayız, çünkü; Siyasal İslam diye bilinen akım dinin yani İslam'ın siyasete alet edilmesi üzerinden ortaya çıkmışken, 'Siyasal Alevi' kavramını

kullananların içeriği tamamen Alevilerin siyasetle kurduğu ilişkiden ibarettir. Aleviliği siyasete alet etmek kimsenin haddi değildir ve Alevi inancı üzerinden de kimse siyaset yapmamaktadır. Aleviler; eşit yurttaşlık, laiklik, zorunlu din dersi karşıtlığı, savaş karşıtlığı üzerinden yaptığı çağrılar, siyasidir. İnsan hakları ve evrensel ilkeler temelinde kişi hak ve hürriyetine dair verilen mücadeledir.”

https://www.tele1.com.tr/sosyal-medyada-alevilere-katliam-cagrisi-savcilar-goreve-davet-edildi#google_vignette

31 Aralık

İstanbul'da kiliseye ait derneğe silahlı saldırı

Akşam saatlerinde Çekmeköy'de bulunan Kurtuluş Kilisesi'ne ait bir derneğe silahlı saldırı düzenlendi. Ekol TV'nin haberine göre, otomobilin içinde bulunan saldırgan, kilise derneğine ait dükkâna kurşun sıkarken, yolda bulunan panoları da sökmeye çalıştı. Yılbaşi gecesi eğlenmek isteyen yurttaşlara da tepki gösteren saldırgan, Çekmeköy'de bulunan Kurtuluş Kilisesi'ne ait bir derneği hedef aldı. Saldırgan şahıs, "Müslüman gençlerimizin beyinlerini yıkamanıza müsaade etmeyeceğiz! Ey kafirler, yenileceksiniz ve toplanıp cehenneme sürüleceksiniz" dedi. Otomobilden direkt derneği hedef alan kurşun, demir kepengi ve camı delerek duvara isabet etti. Söz konusu kişinin saldırıyı düzenlediği anlara ait görüntülerin ise saldırganın bulunduğu aracın içinde çekildiği görüldü.

<https://artigercek.com/guncel/istanbulda-kiliseye-ait-dernege-silahli-saldiri-327744h>